

YTTRANDE

Datum
2024-06-04Referens
NLL-00518-2024Utbildningsdepartementet
dnr U2024/01035

Remissyttrande över promemorian Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning – förslag till ett reviderat ALF-avtal

Sammanfattning

Region Norrbotten stödjer och tillstyrker utredningen förslag i stort, men vill belysa vissa områden som särskilt bör beaktas. Region Norrbotten anser att ersättningen per helårsstudent generellt bör vara lika stor för de olika ALF-regionerna, oavsett geografisk placering eller andra förutsättningar. Region Norrbotten föreslår dock en högre ersättning för regioner som bedriver en läkarutbildning i decentraliserad form, då det innebär ökade kostnader för dessa regioner i samband med det verksamhetsintegrerade lärandet.

Region Norrbottens synpunkter

5.1 ALF-avtalets syfte

Region Norrbotten stödjer utredarens förslag om att ALF-avtalets huvudsakliga syfte och parternas avsiktsförklaring om samarbete bör behållas, liksom systemet med regionala avtal så att användandet av ALF-ersättningen kan anpassas efter lokala behov och förutsättningar.

5.3.1 Finansieringsprinciperna

Region Norrbotten stödjer grundidén om att ALF-systemet och finansieringen ska utgöra ett robust och stabilt system över tid. Ett enkelt, tydligt och transparent finansieringssystem är en förutsättning för långsiktig planering samt för att bibehålla en hög nivå på läkarutbildningen och den kliniska forskningen.

Region Norrbotten anser dock att nivån på ersättningen behöver justeras så att kostnadstäckningen blir mer realistisk, dels för regionernas åtaganden avseende verksamhetsintegrerat lärande inom läkarutbildningen, dels för att på nationell nivå stärka den kliniska forskningen.

5.3.2 Förutsättningar för verksamhetsintegrerat lärande

Den nya 6-åriga läkarutbildningen ställer stora krav på att det verksamhetsintegrerade lärandet ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att studenterna ska uppfylla examensmålen och att läkarlegitimation kan erhållas efter examen. Region Norrbotten stödjer utredarens förslag om att verksamhetsintegrerat lärande av hög kvalitet ska kunna bedrivas på samtliga lärosätens läkarprogram och på likvärdiga villkor.

Umeå universitet har decentraliserat nuvarande 5,5-åriga läkarutbildning till samtliga regioner i Norra sjukvårdsregionen och avser även att decentralisera den nya 6-åriga läkarutbildningen enligt samma modell. Redan med den gamla läkarutbildningen innebär detta merkostnader i samband med decentraliseringen av det verksamhetsintegrerade lärandet. Merkostnader som med stor sannolikhet kommer att öka ytterligare med den nya 6-åriga läkarutbildningen. Region Norrbotten anser därför att verksamhetsintegrerat lärande av hög kvalitet inte kan bedrivas på likvärdiga villkor för de ALF-regioner som väljer att decentralisera läkarutbildningen. För dessa ALF-regioner kommer merkostnaderna för att hålla likvärdig och hög kvalitet för det verksamhetsintegrerade lärandet att belasta de i decentraliseringen ingående regionerna.

5.3.3 Klinisk forskning med hög kvalitet

Region Norrbotten tillstyrker utredningens förslag om att ALF-avtalet ska ge förutsättningar för klinisk forskning av hög kvalitet, samt att kliniska forskare kan utbildas inom samtliga kliniska ämnesområden. Region Norrbotten delar även utredarens ståndpunkt om att ALF-ersättningen för klinisk forskning inte ska styras centralt, utan disponeras fritt inom respektive ALF-region. På så sätt kan ALF-regionerna skapa en bred bas av högkvalitativ klinisk forskning, där framtida forskare utvecklas samtidigt som en högre andel forskarutbildade läkare säkerställer att hälso- och sjukvården kan bidra till den kliniska forskningen och att nya evidensbaserade metoder kan implementeras.

6.1.1 Formerna för ersättning

Region Norrbotten anser att ersättningen för såväl utbildning som forskning bör baseras på andelen helårsstudenter.

I Norra sjukvårdsregionen bidrar den decentraliserade läkarutbildningen till stora samhällsviktiga fördelar. Det är även en förutsättning som skapar dels möjlighet att utbilda fler, dels stärker möjligheterna att rekrytera medarbetare och studenter i den egna sjukvårdsregionen. Den decentraliserade läkarutbildningen driver även i hög grad hälso- och sjukvårdens utveckling, vilket gynnar invånarna i länet. En förhöjd akademisering gynnar också beredskapen för kliniska studier på fler enheter och i fler regioner än vad som annars hade varit möjligt.

Region Norrbotten förordar därför en höjd total ersättning för regioner som bedriver en decentraliserad läkarutbildning, då infrastrukturen i form av lokaler, personal och andra resurser för utbildningen samt klinisk forskning kräver intern finansiering inom deltagande regioner för att kunna bedrivas på likvärdiga villkor. Utredaren påpekar att det är svårt att hitta fördelningsnycklar för att kompensera för geografiskt läge för läkarutbildningen. Region Norrbotten anser att de ALF-regioner som väljer att decentralisera sin läkarutbildning bör kompenseras för de merkostnader som detta innebär genom ett schablonbelopp som skrivs upp i samma takt som den övriga ALF-ersättningen. På så sätt skapas en förutsägbarhet för ALF-medlen, samtidigt som onödiga administrativa kostnader undviks.

6.1.2 Jämlik fördelning mellan de lärosäten som bedriver läkarutbildning

Region Norrbotten ställer sig bakom förslaget att lägsta antalet helårsstudenter staten lämnar ersättning för ska justeras, så att det överensstämmer med det faktiska antalet studenter som utbildas till läkare.

Region Norrbotten stödjer förslaget att öka ALF-regionernas antal helårsstudenter från och med 2027, i samband med att den tolfte terminen på den nya 6-åriga läkarutbildningen ges för första gången. Utredaren påpekar att den totala volymen läkarstudenter i och med att den tolfte terminen startar ökar med en elftedel. Region Norrbotten ställer sig dock frågande till utredarens tolkning om att regionernas förväntas ta emot en elftedel fler studenter 2026. I realiteten är det bara fem terminer av läkarutbildningen som har sin tyngdpunkt i klinisk praktik. De första fem terminerna på läkarutbildningen utgörs till största delen av prekliniska ämnen samt att ytterligare en termin (T10) utgörs av ett vetenskapligt arbete. Det innebär att regionerna 2026 inte tar emot en elftedel fler studenter, utan en femtedel. Region Norrbotten förväntar sig därmed att den utökning av ALF-medel som sker i samband med den start av den tolfte terminen återspeglar den reella ökningen av läkarstudenter som regionerna tar emot.

6.2.1 Förslag till förändrad ersättning

Region Norrbotten tillstyrker utredningens förslag att den relativa ALF-ersättningen per helårsstudent ska öka för att kompensera för övergången från den 5,5-åriga till den 6-åriga läkarutbildningen. Till skillnad från utredarens förslag om höjd ersättning från 2026, förordar Region Norrbotten att den planerade höjningen per helårsstudent tidigareläggs, då den ökade kostnaden gäller redan från våren 2024 och därmed redan nu påverkar regionerna.

Region Norrbotten instämmer med utredaren om att den nya 6-åriga läkarutbildningen medför en ökad andel och ökade krav på det verksamhetsintegrerade lärandet, varför ersättningen ska höjas.

Läkarutbildningen är redan i dag underfinansierad och nuvarande ersättningsnivå belastar en redan ansträngd ekonomi inom sjukvården. I dag tillskjuter regionerna medel själva för att nå full kostnadstäckning för att bedriva den kliniska delen av läkarutbildningen.

6.4 Utvärdering av läkarutbildningen

Region Norrbotten delar utredningens förslag om att förutsättningarna för att bedriva läkarutbildning inom ramen för utvärderingen av universitetssjukvården ska upphöra. Region Norrbotten delar utredarens analys om att denna utvärdering är onödigt resurstung och inte bör fortsätta på det sätt som skett hittills.

7.2 Definition av klinisk forskning

Region Norrbotten är tveksam till förslaget att ändra av definitionen av klinisk forskning. Med tillägget att det kräver tillstånd från Läkemedelsverket eller Etikprövningsmyndigheten finns risk att viss typ av forskning, såsom hälsodataforskning, faller utanför definitionen. Denna typ av forskning bidrar till relevant klinisk forskning och bör därför inte undantas från att finansieras av ALF-medel.

7.4 Behov av strategiska områden

Region Norrbotten stödjer förslaget att varje ALF-region själva får besluta om satsningar utifrån bedömningar av regionala behov, infrastruktur samt medel för internationellt eller europeiskt samarbete och att detta inte regleras i ALF-avtalet.

7.9.2 Utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet

Att fortsätta utvärdera den kliniska forskningen anser Region Norrbotten är mycket viktigt för att säkerställa att både läkarutbildningen och den kliniska forskningen håller en hög kvalitet. Däremot vore det önskvärt med en längre tidsintervall mellan utvärderingarna, till exempel 6 år, för att möjliggöra för regionerna att jobba strategiskt långsiktigt med de utvecklingsbehov som identifierats.